

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre	180 Lst.
Fél évre	90 Lst.
Egy negyed évre	45 Lst.
Egy hóra	15 Lst.

Hirdetések
arabán szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSEG

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 337

KIADÓHIVATAL

Aradi Nyomda Vállalat

Bulvárdul Regele Ferd.
nand I. (József főh.) uti 92

TELEFON-SZÁM 151.

Arad, 1921.

Főszerkesztő
Stauber József.

Csütörtök, május 19.

A valuta rendezése.

Irt: Dénes Jakab.

Volt idő, nem is nagyon régen volt, midőn a valutáról csak a pénzügyi világ magasabb régióiban beszéltek, a közönséges, mindennapi forgalomban egyszerű pénzbeváltási műveletként jelentkezett. Azt a csekély összeget, a mit az idegen pénznem megszerzésénél áldozni kellett vagy az árfolyamkülömbözetest a nagy közönség nem is tekintette valuta értékülömbözetnek, hanem a pénzváltó vagy üzér tisztességes üzleti keresetének. Jött azután a háború és itt hagyta a valutát, halálosan beteg. És míg az egészséges valutát nagyon kevesen ismerték, azzal nagyon kevesen foglalkoztak, a súlyosan beteggé vált valuta közismertté vált, mindenki beszélt róla és minden három közül legalább egy valuta lett, felhagyva teljesen vagy legalább is elhanyagolva az eddigi becsületes, hasznos és produktív foglalkozását. Azt a drákói szigort, melyet a mindenféle árdrágítók, láncosok, valutások és más hasonló gazdasági bajokon élésködő individuumok ellen alkalmazásba vettek, nem vezetett eredményre, mert kellő eredményre csak az vezethet, ha nem a következmények ellen folyik a harc, ez meddő küzdelem, hanem ha az okokat minden eszközzel szüntetik meg. Mindaddig, míg a gazdasági bajok meg vannak, addig azoknak következményei ellen csak pyrrhusi küzdelmet folytathatunk.

Nem szorul bővebb fejtegetésre, hogy a gazdasági bajok legjelentékenyebb előidézője a valuta leromlása. A romlott valutának főváltói fenntartása a gazdasági bajokat állandósítani alkalmas. Minden törekvésnek tehát arra kellene irányulnia, hogy minél előbb és haladéknélkül áttérjünk a jó valutára, vagyis arra, hogy olyan legyen a pénzünk, a melynek az értéke valóságos és nem névleges. Mindenki csak azt fogja erre mondani, hogy ez a törekvés helyes, hanem a nehéz kérdés csak az, hogy ezt a kívánatos célt mi-féle uton-módon lehet megközeleíteni és elérni. Vakmerő elbizakodottságnak tűnhetik fel az a vállalkozás, hogy megjelöljük a nézetünk szerint helyes utat, de vesztély nélkül megkísérleljük, mert az esetleg téves vagy helytelen felfogásunk ártalmas következményekkel nem járhat. Egy-

Az erdélyi magyarság nagygyűlése.

CLUJ. (Kolozsvár.) Az erdélyi magyarság politikai szervezkedése ismét egy lépéssel halad előre. Grandpierre Emil és Sándor József megjelentek Tanasescu belügyi államtitkárnál és elpanaszolták, hogy egyes hatóságok nem adják meg a magyarság szervezkedő gyűléseire az engedélyt. Így Csikszere-dán Csikmegye magyarsága május 8-ra gyűlést hívott össze, de az ottani rendőrprefektus az engedélyt visszavonta. A belügyi államtitkár kijelentette, intézkedni fog, hogy ilyen esetek többé elő-

két tévedéssel több vagy kevesebb, az a tévedések tömkelegében igazán nem számít. Nem a valuta leromlásának következményei ellen kell a sikerre amugy sem vezethető küzdelmet folytatni, hanem ismerve a valuta leromlásának okát, ezt kell megszüntetni. A háborút megelőzőleg a bankjegy értéke az arra reáirt névértékkel egyenlő arany vagy ezüst pénz (arany vagy ezüst valuta) értékével egyenlő volt, tekintve a minimális árfolyamkülömbözettől, mert a kibocsátott bankjegyeknek bankszerű fedezete meg volt. A háború alatt azonban a jegybank a bankjegyeket bankszerű fedezet nélkül nyakra-főre kiadta ugyanarra, hogy végre annyi bankjegy kerüljön forgalomba, hogy kétségessé és teljesen problematikusá vált annak a fedezete.

Téves az a felfogás, hogy a kereskedelmi mérleg aktívra tételevel a valuta rendezhető, mert mint eddig mindig, úgy ezentul is, az egyes államok kereskedelmi mérlege csak azért és akkor lehet aktív a dolog természete szerint, ha a másoké passzív. A kereskedelmi mérleg aktivitása vagy passzivitása befolyással van ugyan az árfolyamértékre, de lényegesen és állandóan nem érinti a bankjegy értékét. De minthán a valuta leromlását nem az idézte elő, hogy a kereskedelmi mérleg passzív lett, csak természetes, hogy a passzivitás megszüntetése sem vezethet a valuta rendezésére, hanem egyedül és kizárólag azon oknak: a bankszerű fedezet hiányának megszüntetésére, a mely a leromlást okozta. Ennek megszüntetéséhez szükséges, hogy egyrészt felhagyunk azzal az erőfeszítéssel, hogy a forgalomban levő bankjegy értékét annak névleges értékéig felhajszolják, másrészt meg előteremtjük azt a fedezetet, a mely a forgalomban levő bankjegyeknek nem névleges, hanem

ne forduljanak. A kormány a törvényes kereteken belül végbemenő politikai szervezkedést nem akadályozza és ahhoz az engedélyeket mindig megadja. A cluj (kolozsvári) központi szervezet a magyarság nagygyűlését június közepére fogja összehívni és azon az összes vidéki körzetek és szervezetek képviseltetni fogják magukat. A nagygyűlés fog dönteni a romániai magyarság politikájáról, a szervezet irányításáról és végleges programjáról.

valódi, a pénzpiacon becsült értékének teljes egészében vagy azt megközelítő mérvben megfelel. A fikciók világából a valóságos realitáshoz, a névleges értékről a valódi értékhez azért kell nézetünk szerint minél előbb áttérnünk, mert egyrészt e nélkül a teljesen jó valutához soha el nem jutunk, másrészt meg, miként az eddigi tapasztalatok beigazolták, a valutának csupán csekély mértékben való hullámozása (javulása vagy romlása) a gazdasági életben anynyi kárt, veszteséget, pangást és megbénulást idézett elő, hogy nagyon nehéz lenne annak a megállapítása, hogy egy csekély mérvű valutajavulás gazdasági értéke felér-e azzal a kárral, melyet a gazdasági életben okoz.

Ha elképzelhető lenne és valóban be is következne az az állapot, hogy a forgalomban levő bankjegy névértékének csökkentése nélkül automatice a névértékével egyenlő valódi értékre emelkednék akkor, tekintve, hogy a bankjegyek kevesek kezébe kerülésének folyamata már megkezdődött és rohamosan halad előre, ama boldog, aránylag kis számban levő egyének kivételével, akik a bankjegyek birtokába kerültek, mindenki oly rettentő módon szegényednék el, a készpénzen és esetleg az értékpapírokon kívül minden más ingó és ingatlan vagyon oly órlási mérvben értéktelenednék el a minőt a világtörténelem eddig még nem ismert. Ugyanis az a bankjegy, amelynek névértéke a valódi tényleges értékének például a 20 százaléka, csak úgy emelkedhetnék a bankjegy mennyiségének csökkentése vagy a névértékének leszállítása nélkül 100 százalékra, ha a forgalomban levő összes bankjegyek névértéke 80 százaléknak megfelelő érték vajahonnan előkerülne. A levegőből ezt az óriási értéket előteremteni nem lehet, hanem, ha ily nagy érték egyáltalán létezik, ez az ér-

ték a létező egyéb vagyonokból vonatható el. Szóval a bankjegy boldog tulajdonosa ingyen jutna hozzá a 80 százalékos értékemelkedéshez azok rovására, akiknek más (ingó vagy ingatlan) vagyonuk van. Ez teszi érthetővé, hogy a valutával vagy a valutára jól spekulálók hogyan jutnak máról-holnapra milliókhoz, a melyek mások zsebéből az ő zsebébe vándorolnak. Ha tehát csak egy kis felhőske vagy egy kis szolid derű a valuta egén a gazdasági életben nagy pusztítást és romlást idéz elő, elképzelni sem lehet azt a nagy foku rombolást, amelyet a valuta terén bekövetkező vihar okozna. Gyakran halljuk emlegetni örömmel vagy kárörömmel, ahhoz képest, hogy a valuta esése vagy emelkedése áll a spekuláló érdekekben, hogy a valuta romlik vagy javul, hogy romlani vagy javulni fog, holott bármelyik a két közül a gazdasági életre káros és veszedelmes. Nem arra van szükség, hogy a valuta essék vagy emelkedjék, hanem a gazdasági élet megszilárdítása, a folytonos és romboló hatású gazdasági válságok és elértéktelenedések megállítására és a normális gazdasági élet már nagyon is időszerű megalapozására végett arra van szükség, hogy a valuta stabilizáltsék. Hogy a valutának hullámozása a gazdasági életre káros, legjobban bizonyítja, hogy a németek mindent elkövetnek, hogy az ily eshetőség bevetkezését meggátolják. Cher Adam francia közgazdasági író a „Le Matin” 1921. évi március 29-iki számában cikket írt a németek óriási profitjáról. E cikkben fejtegeti, hogy a németek ipari termékeikkel a tőlük keletre fekvő államok piacán olcsóságukkal uralkodnak, velük a többi államok a versenyt felvenni képtelenek és ez által Németországban, nem úgy mint a többi nyugati államokban, pangás és nagy mérvű munkanélküliség nem áll be. Ezeknek okait kutatva Cher Adam arra a konkluzióra jut, hogy a német bankok nagyszerűen megszervezték a német ipar és kereskedelmi céljait szolgáló szervezeteivel ébren ügyelnek arra, hogy a márka árfolyamát a tőle keletre fekvő államok valutájához viszonyítva felfelé menő eltolódás ne érje és ha ily jelenséget észlelnék, nagy mennyiségű márkának a piacra dobásával vagy más alkalmas módon a márka árfolyamát emelkedését megfiúsítsák.

Irodalom és művészet.

Athanasiu első fellépte.

A bucurestii opera kiváló éneke-se Athanasiu tegnap lépett fel először a városi színházban a Rigoletto címszerepében. A színházban ez alkalomból nagyszámu, intelligens, zenekedvelő közönség gyűlt össze. Athanasiu joggal büszkesége a bucurestii operának, de büszkesége lenne bármely nagy dalszínháznak is. Baritonja ama ritka hangok közé sorolható, amellyel egy Tita Ruffo vagy Rózsa S. Lajos ejti bámulatba a hallgatóságot. Athanasiu az olasz iskola kiváló tanítványa. Hangiessége nem oly szélesen mozgó, mint az sok olasz énekesnél tapasztalható, akik az olasz iskola sajátosságait túlozzák. Szigorúan ragaszkodik a partitúra strikt kereteihez és nem igyekszik a zenei mű szépségének rovására bravuroskodni. Ercesen zengő, kristálytisza baritonja a felsőbb fekvésekben ép oly üdén hat, mint a középső-regiszterekben és a mély fekvésekben is megvan az ereje és intenzitása. Különösen a drámai érzelmek kifejezésére alkalmas ez a csodálatos hang, amely a pianókat oly leheletfinoman hozza ki, hogy a hallgatóság önkéntelenül is visszafojtott lélegzettel figyel. Mindössze egyet hibáztatunk, de ez nem a vendégművész, hanem Gellért Pál karmester rovására irandó és pedig az, hogy a dirigens mereven ragaszkodott a partitúrához s a zenekart a legszebb énekszámoknál nem tempirozta, ami kissé rontotta a közönség műélvezetét. Athanasiu azonban nemcsak elsőrangú énekes, hanem kiváló színművész is, aki nemes egyszerűséggel játszotta meg a tragikus bohóc szerepét.

Magáról az előadásról a legjobbat írhatjuk. Elsősorban Ocskay Mihályt kell megdicsérnünk, aki a herceg szerepét egy próbára énekelte. Ezuttal is bizonyosságot tett ez a fiatal énekes arról, hogy értékes tagja az operaegyüttesnek. Ocskayban van érzés, kellemes, csengő lírai tenorja különösen a harmadik és negyedik felvonásban ért el nagy hatást. Várady Margit asszony indiszpozíciója ellenére oly gyönyörűen énekelt, hogy megérdemelte az elismerés spontán megnyilatkozását; kellemes meglepetést kellett Szabó Gyula, akinek csengő baritonját mindig szívesen hallgatja a közönség. I. Halmos Mici kisebb szerepében tegnap is brillírozott. Végül D'Arnról kell megemlékeznünk, aki ugy ének, mint játék tekintetében elsőrangú produkált. A nagyszámu közönség egész este lelkesen ünnepelte Athanasium. (Ky.)

A városi színház heti műsora. Csütörtökön: Alarcos bál. (C.) Jean Athanasiu vendégfelléptével. Pénteken: Politikusok. (A.) Szombat d. u.: Heidelbergi diákélet. (Ifjúsági előadás.) Este: Tosca. (B.) Jean Athanasiu vendégfelléptével. Vasárnap: Tolonc. (C.)

A színházi bérlők figyelmébe. A színház igazgatósága által erre a szímszezonra hirdettét hírlet közeledik a befejezéshez. A színtársulat pénteken (20-án) tartja az utolsó A. kedden (24-én) az utolsó C. és szerdán (25-én) az utolsó B. bérlés előadást.

Jean Athanasiu, az aradi színpadon vendégszereplő kiváló baritonista olasz és francia színpadokon aratott jelentős

sikerek után most tartja első körútját Románia nagyobb városaiban. A városi színházban a Rigolettóban mutatkozott be s lenyűgöző, tökéletesen iskolázott baritonjával egy csapásra meghódította a közönséget. Athanasiu folytatólagos fellépteit érthetően felcsigázott érdeklődés előzi meg. Csütörtökön az Alarcos bálban Renato titkár és szombaton a Toscában Scarpia szerepét énekl.

Két délutáni előadást tart a hét végén a színtársulat. Szombaton délután a Heidelbergi diákélet kerül felelevenítésre

ifjúsági előadásban, és vasárnap délután a Cigányszerelmét, a legszebb Lehár-operettek egyikét ismétlik meg.

A politikusok című Bíró drámát nagyszerű bemutatója után pénteken megisméli a drámai együttes.

Svárdström Valborgot, az Aradon közkedvelt hírneves svéd énekesnőt újabb három estére sikerült leszerződteni a színház igazgatóságának. Az ő vendégfelléptével kerül előadásra a Traviata, Szevillai borbély és Három a kislány.

Tisza István ellenezte a háborút.

(Újabb érdekes vallomások a Tisza-perben.)

BUDAPEST. A Tisza per tegnapi főtárgyalásán gróf Károlyi József kihallgatására került a sor. Elmondotta, hogy 1918. nyarát Károlyi Mihálynál Parádon töltötte. A fürdőhelyen megjelent Fényes László és figyelmeztette Károlyi Mihályt az elkövetkező eseményekre, amelyek őt előtérbe állítják. Különösen a zsidók ellen tüzelt Fényes. Gróf Károlyi József elmondotta még, hogy a merénylet napján délután két órakor Székesfehérvárról hallotta, hogy Tiszát megölik. Ezután Pekár Gyula államtitkár hallgatták ki. Elmondotta, hogy riportért felküldött valakit az Astoriába, hogy Hatvanytól és Kéritől adatokat kapjon a merényletről. Ő maga is feljárt és hallotta, amint báró Hatvany Lajos így szólt Kérihez: Pali, ezt elhamarkodtátok. Ugy-e tengerészek voltak? Kéri ekkor bólintott. Majd Hatvany így szólt. Ebből baj lesz. Kéri azonban így szólt: Örüljünk, hogy tuestünk rajta. Pekár további vallomása során kijelentette, hogy Friedrich miniszterelnöksége idején fel akarta deríteni a Tisza ügyet. Ezután arról beszélt, hogy politikai körökben, de az ellenzéken is mindenki tudta, hogy gróf Tisza István a végsőkig ellenezte a háborút.

Utána Lándor Tivadar lapszerkesztőt hallgatták ki. Elmondta, hogy a merénylet délutánján fél négy órakor felment az Otthonkörbe, ahol többen hozzászólattak és közölték vele, hogy Kéri, meg más este fél hat órára beigér-

ték Tisza meggyilkolását. Ő megrendülve hallgatta a közlést és Kéri Pált kereste. Ezalatt Mandovszky szerkesztő ugyanazt újságot neki, mint a többiek. Mandovszky arra kérte őt, hogy figyelmeztesse Tiszát. Lándor ezt válaszolta: Az előző napokban súlyos egyéniségek hiába kérték Tiszát, hogy utazzék el. Én is könyörgtem neki az előző éjjel, de hiába. Amikor később Lándor Kérire rátalált, megkérdezte tőle, igaz-e az a gazság, amiről beszélnek? Kéri idegesen visszavágta: Remélem végeznek vele. Ez a helyes! Lándor könyörgött neki: Ne csináljatok ilyen örültséget. Mire Kéri így szólt: Ugyan hagyj el! És a faképnél hagyta. Lándor később a Rákóczi-úton egy autóban látta Kérit. Néhány nap múlva Magyar Lajos újságíró azt mondta Lándornak, hogy a nemzeti tanácsban indítványozták Tisza meggyilkolását, de nem fogadták el az indítványt. Később Magyar azt újságot, hogy ő mentette meg Lukachich altábornagyot Kéritől és Fényestől, mert meg kellett volna halnia. Lándor erre felelte: Nem lett volna jobb Tiszát is megmenteni? Mire Magyar így szólt: Akartam, de nem engedtek. Ezután Lándor a későbbi események egyéb részleteire tért rá. Elmondta, hogy egy tüzérőrnagy barátja előtt a vonaton Hüttner töredelme sen elmondta az egész gyilkosságot; kijelentve azt, hogy Kéri, Friedrich és Fényes is benne vannak.

Felosztják a báró Bohus-birtokot.

A báró Bohus-féle újszentannai birtok kényszerbérletbe adását ma tárgyalta az agrárreformbizottság. Az ottani szegénysorsu lakosság között meg is történt a birtok szétosztása. Különös komplikáció történt azonban ebben az ügyben. Ugyanis a birtokot még tavaly parcellázták az újszentannai vagyonos sváb gazdák között, akik azonban az átírást a telekkönyvben elmulasztották. Az agrárreform bizottság ma úgy döntötte el ezt a vitás ügyet, hogy Bijut gazdasági tanácsost kiküldötte a helyszínre, hogy megállapodást létesítsen lehetőleg békés úton a gazdák között.

Táncteremből — orvosi rendelő.

A lakásbizottság legutóbbi ülésén foglalkozott az Ipartestület nagytermének elrekvirálási ügyével. A termet Deutsch Sándor táncmester bérlé. Az Ipartestület nagytermében nappal a munkásbiztosító orvosa rendel és tekintve, hogy a teremben az esti órákban táncórákat tartanak, az orvos minden nap kénytelen a rendelőt újból berendezni. A berendezést azután az esti órákban kihordják. A betegek, úgy a nők, mint a férfiak a rendelés alatt egy helyiségben tartózkodnak, tehát a teremben lehetetlen helyzet uralkodik. A lakásbizottság végre úgy oldotta meg a kérdést, hogy a nagy termet orvosi rendelőnek hagyta meg. Ebben az ügyben egyébként dr. Botioc Elek ügyvéd, a munkáspénztár ügyésze is eljár a mi-

nisztériumban. A huszonkét méter hosszú és 15 méter széles termet tehát a munkáspénztár kapta, melyben állandó férfi és női rendelőt rendeznek be.

Hatvanöt százalék olcsóbbodás Magyarországon.

BUDAPEST. Hegedűs Loránd magyar pénzügyminiszter Kaposvárott a pénz javulásáról beszélt és kifejtette, miként állította meg a poshadás folyamatát. Mialatt nálunk Magyarországon — mondotta — az olcsóbbodás 35 százalékos tesz ki, Bécsben 30 százalékkal emelkedtek az árak, tehát már 65 százalék olcsóbbodást értünk el. Ezután megnyugtatta a gazdatársadalmat, hogy a forgalmi adó csak ideiglenes jellegű. Kijelentette, hogy nagyatádi Szabó Istvánnal együtt a vagyonváltásról a földbirtokreformmal kapcsolatosan oldja meg. A kisgazda a vagyonváltásról pénzben, záloglevélben vagy buzában fizetheti meg, a középbirtokos ugyanígy, de földben is. A nagybirtokos ellenben kizárólag földben.

Fáy Szeréna butorai.

Az Aradmegyei Takarékpénztár Lorenz Lipót kereskedő ellen 50.000 lei értékű követelése erejéig végrehajtást kért. A végrehajtó lefoglalta a Lorenz lakásában lévő butorokat. A foglalást ma megtámadta Fáy Szeréna színművész ügyvédje, mert szerinte a kérdéses butorok nem Lorenz Lipóté tulajdonát képezik, hanem azokat Fáy Szeréna hugának, Lorenz Lipótnénak kölcsönbe adta. Ma tárgyalta ezt az ügyet az aradi királyi járásbíró Simon Simon járásbíró és tekintettel arra, hogy Fáy Szeréna külföldön tartózkodik és így a bizonyítási eljárást nem lehet befejezni, a tárgyalást elnapolta.

Vasutasok lakás nélkül

Arad állomásközpontjának értesítette a vasutasok lakáskérdéseinek rendezésével megbízott Polgár Jenő vasuti hivatalnokot, hogy Aradra ujonnan 22 embert helyezett a bucurestii központ és az idehelyezett vasutasok egyelőre mind lakás nélkül állanak. Polgár Jenő az ujonnan idehelyezett vasutasok lakásigényeit is bejelentette a lakáshivatalnál, ahol megdöbbenve konstata, hogy a lakáshivatal a prefektus ígéreték dacára sem utalt ki egyetlen lakásnál többet az idehelyezett otthon nélküli vasutasoknak. A főtisztviselők pedig, akik egy szobás lakásokat nem hajlandók elfoglalni, teljesen lakás nélkül állnak. Előfordult az is, hogy olyan lakásokat, amelyeket az idehelyezett vasutasok már elfoglaltak, a lakáshivatal másnak utalt ki és felszólította a vasutasokat a lakásból való távozásra. A repatriált vasutasok lakását pedig még egy esetben sem adták oda regatból idehelyezett vasutasnak. Az aradi vasutagazgatóság most a fedél nélkül álló vasuti tisztviselők lakáskérdésének rendezése végett táviratilag megkeresi a bucurestii központot.

A parlament megnyitása.

BUCURESTII. Tegnap, 17-én délután 3 órakor kezdődött a parlament új ülésszaka. Garoflid miniszter felolvasta az előző ülés jegyzőkönyvét, amelyet a parlament jóváhagyott. Ezután Cusa, dr. Lupu és Dunerianu képviselők interpelláltak a kommunista-párt képviselőinek elfogatása ügyében. Ezután Averescu emelkedett szólásra. Kijelentette beszédében, hogy a kommunista-párt elfogott képviselőinek ügyében fontos kijelentéseket kell tennie, de válaszbeszédét majd csak az éjjeli ülés alatt fogja elmondani. Averescu felszólalása után az agrárreform tárgyalása következett, utána Zelea és Cădeanu képviselők szólaltak fel. A képviselőházi ülés hét órakor ért véget. Ezután Coanda generális elnöklése alatt a szenátus ülésezett. Dragomirescu és Eustatiu a gazdasági egyesület megszervezése ügyében interpelláltak. A szenátus pontozatonként veszi vita alá a terjesztéseket. A szenátus legközelebbi ülését szerdán délután két órakor tartja.

Korlátozzák a világítást.

(Négy vagon helyett — két vagon szén.)

A villanygyár nemrég bejelentette a városi tanácsnak, hogy a gyárnak az erős nyári üzem folytán napi négy vagon szénre van szüksége. A gyár hosszú idő után sem tudott hozzájutni a szükséges szénmennyiséghez és ezért Groza Péternek, Erdély miniszterének aradi tartózkodása alkalmával a gyár megbízottja a miniszter intervegniát kérte, hogy a villanygyár az akadálytalan üzem fenntartása végett állandóan megkapja a napi négy vagon szenet. A miniszter megígérte, hogy oda fog hatni, hogy az aradi villanygyár állandóan és hiánytalanul megkapja a kívánt szénkvantumot. Ma jött meg a központi értesítés a prefekturára, amely szerint a villanygyárnak csupán napi két vagon szén kiutalását engedélyezik. A villanygyár a miniszteri válasz tudomásul vétele után bejelentette a prefekturának, hogy amennyiben nem tudja megkapni az üzem fenntartásához minimálisan szükséges napi négy vagon szenet, úgy valószínűleg a villanygyár nem fogja tudni üzemét tovább vezetni. A városban egyébként néhány nap óta a nappali órákban már szünetel is a villanyvilágítás. A prefekturánál továbbítani fogják a villanygyár kérelmét a miniszteriumhoz.

A gyógyszerárak zárórája.

A városi orvosi hivatal ismételt közli a gyógyszerártulajdonosokkal és a város közönségével, hogy az egészségügyi vezérigazgatóság 9995. számú átirata szerint a nyilvános gyógyszertárak munkaidője nyáron, azaz április 15-től október 15-ig reggel 7 órától este 8 óra 30 percig tart, télen pedig reggel 8-tól este 8-ig.

Az összeomlás. Egy volt magyar diplomata emlékirataiból.

A német könyvpiacra szenzációs könyv jelent meg a *Duna-monarchia összeomlása* címen. A könyv szerzője báró Szilassy Gyula volt athéni osztrák-magyar követ, aki a Károlyi kormány idején Magyarországot Bernben is képviselte. A kiváló diplomata terjedelmes könyvében részletesen ismerteti és kritikával látja el a világháború diplomáciai munkáját. Ebből a könyvből közöljük kivonatolva az *Összeomlás* című részt amelyben éles logikával fejtegeti azt, hogy mi volt az oka az osztrák-magyar monarchia bukásának. Ezt megelőzőleg leírja azt a két audienciát, amelyben ő maga kifejtette a világháborúval való kivezetés lehetőségének módzatait Károly akkori király előtt.

Az *Összeomlás* című fejezetben elmondja, hogy audienciái után Károly magához kérte Magyarország legjelentékenyebb államférfiit. Ez a meghívás a déli front áttörése előtt tíz nappal történt. Valamennyi meghívott politikus gróf Tisza Istvánnal, gróf Andrássy Gyulával és Wekerle Sándorral élükön hevesen elleneztek a területi engedményeket, főként Wekerle akkori miniszterelnök ellenezte a leghevesebben az engedményeket és gróf Buriánnak, az akkori külügyminiszternek sem sikerült, pedig ő már előre látta a katasztrófa bekövetkezését. Wekerlét engedékenységre bírták. És ezután egymást érték az események. Bulgária kiválása után az antant keleti hadserege Szerbián át Magyarország határai felé közeledett s a központi hatalmak fegyverszünetet kértek. Ekkoriban történt, hogy a magyar parlamenti ellenzék titokban támogatva a kormánytól kiküldött Magyarországi függetlenségét. Ezzel egyidőben Bécsben, Prágában, Triestben és Zágrábban nemzeti tanácsok ragadták magukhoz a hatalmat. Az antant, főként Anglia és Franciaország nem kevésbé ijedt meg saját politikája megvalósításától és a monarchia küszöbön álló szétdarabolásától. Az antant részéről mentési kísérletek is történtek, de már minden késő volt. Közben Ausztriában kiküldötték a köztársaságot s a magyar politikusok arra törekedtek, hogy Károlyt meggyőzzék arról, hogy le kell mondenia Ausztriáról és csak magyar király maradjon. Közben Magyarországot, amelynek kormánya azt a parancsot adta csapatainak, hogy tegyék le a fegyvert, a szomszédok minden oldalról elárasztották. A régi rezsim legbüszkébb férfiúi letörték és megalakult a magyar köztársaság. A radikális függetlenségi párt gróf Károlyi Mihállyal az élen eleinte tekintélyes hatalmat reprezentált. Elmondja Szilassy, hogy abban az időben nem sokat tartózkodott Budapesten, mert az uralkodó politikai szellemmel nem rokonszenvezett és főként nem volt előtte rokonszenves az a gondolat, hogy a hatalom birtokosainak kegyét keresse karrierjének kiépítése céljából.

Szilassy azt állítja, hogy a monarchiát 1918. elején meg lehetett volna menteni. Az orosz összeomlás hatása alatt az antant igen kedvező kilátásokat nyújtott volna külön békére. De ekkor a monarchiát föderatív állammá kellett volna átalakítani. Az antant ezt nemcsak azért követelte, hogy kisebb szövetségeseit kielégítse, hanem főként azért, mert egy dunai föderációban látta azt az erősséget, amely Oroszország helyett Németországgal szemben az egyensúlyt fenntarthatta volna. Akkoriban tehát az antant érdekei kvadráltak a monarchia érdekeivel. Ámbár a politikai pártok nagy része nem vallotta ezt a felfogást, a monarchia lakosai főként pedig a magyarok szívesen vették volna ezt a kibontakozást, mondja Szilassy. Csakhogy e terv keresztülvételének az lett volna a módja, hogy a parlamentet fel kellett volna oszlatni és új választásokat kiírni. Amikor Károly szeptemberben erre gondolt, akkor már minden elkésett: a monarchia szerencsecsillaga már hanyatlóban volt. Az eseményeket ekkor már nem lehetett feltartóztatni és Magyarország megszállása nélkül is megtörtént volna. Az összeomlásért a felelősséget igen gyakran a régi rezsim férfaira hárítják, írja továbbá Szilassy. Főként pedig Károlyra és az egész dinasztiára. Ez a felfogás azonban nem fedi a valóságot. Ámbár a Habsburg-ház 1867-ig sok politikai hibát követett el és vétkezett saját népeivel szemben és bár némely főherceg az utóbbi háborúk alatt sokat vétkezett, mindez még sem változtatja meg azt a tényt, hogy 1867. óta Ferencz József és Károly példaképei voltak az alkotmányos uralkodóknak. A Károly ellen felhozott vádak összeomlanak. Neki csak az lett volna a kötelessége, hogy alkotmányosan uralkodjék. De ő ennél sokkal többet tett. A háború borzalmaival megrémülve, népei nyomorától lesújtva kora reggeltől késő estig arra törekedett, hogy utat találjon, amely megakadályozza a katasztrófát.

Az volt a szerencsétlensége, hogy gyenge és bizony sokszor vak tanácsadói voltak, akik igen gyakran még arra sem voltak képesek, hogy az uralkodó felelőségtelen személyét fedjék, de még kevésbé voltak képesek arra, hogy a bukástól megmeneküljenek. A sors ironiája akarta, hogy a katasztrófa az utolsó habsburgi uralkodóban egy ártatlan embert érjen, akinek a rendszer hibái miatt kell bünhődnie. Az összeomlás oka kizárólag a monarchia

elhízázott politikáján kívül a régi magyar kurzusban keresendő, amely lehetetlenné tette, hogy egy időben korszerű bel- és külpolitikát folytassanak. Az egyedüli bűn, Szilassy szerint, a Magyarország által teremtett dualizmus, amely megakadályozta, hogy Ausztriában a föderatív rendszerre térjenek át. Budapesten félték minden olyan koncessziótól, amit Ausztria a cseheknek adott, félték pedig addig, amíg a csehek Pozsonyba mentek. E rögeszmén ment tönkre Szent István ezer éves királysága, de tönkrement mindaz, amit emberileg és kulturális szempontból értékesnek lehet nevezni. Maga Károly exkirály jelentette ki később Szilassy előtt, hogy az országát és családját ért katasztrófában csak az a tudat vigasztalja, hogy a dualisztikus monarchia sokáig nem maradhatott volna fenn. Szilassy mindebből azt a konkluziót vonja le, hogy az összeomlás a világháború nélkül is bekövetkezett volna s hogy a világháború az akkori politikai viszonyok következtében az okvetlen bekövetkező bukást csak siettetette.

LEGUJABB

KOMOLY INTÉS AUSZTRIAHOZ. BÉCS. Beavatott politikai körökben úgy tudják, hogy az antant jegyzéket készül juttatni Ausztriához, amelyben felhívja figyelmét a Németországhoz való csatlakozási agitáció következményeire. A jegyzék rá fog mutatni arra, hogyha a népszavazást tovább folytatnák, akkor Jugoszlávia felhatalmazást kap, hogy Karintliába bevonuljon.

APPONYI-TÉR BUDAPESTEN. Budapest. A magyar főváros tanácsa elhatározta, hogy a Károlyi-teret gróf Apponyi Albertől nevezi el.

ÚJ SAJTÓTÖRVÉNY MAGYARORSZÁGON. BUDAPEST. Tomcsányi Pál magyar igazságügyminiszter tudósítók előtt kijelentette, hogy az új sajtótörvényt júniusban fogja tárgyalni a nemzetgyűlés.

A MAGYAR ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK ELNÖKE. Budapest. Horthy Miklós kormányzó a legfőbb állami számvevőségi elnökévé Zavadovszkyt nevezte ki.

TÁRGYALÁS NYUGATMAGYARORSZÁGRÓL. Budapest. A magyar és osztrák kormányok megbízottjai a nyugatmagyarországi kérdésben május 23-án folytatják a tárgyalásokat.

ROMÁN KORMÁNYBIZTOSSÁG MAGYARORSZÁGON. Budapest. A magyar kormány a magyarországi románok részére kormánybiztosságot létesített. A magyarországi románok kormánybiztosává dr. Stănescu József pépai prelátot, egyetemi tanárt nevezték ki.

KERESZTÉNYSZOCIÁLISTA KONGRESSZUS. BUDAPEST. A keresztényszociálista munkásság Bécsben kongresszust tartott, amelyen a magyar keresztényszociálisták is részt vettek. Horthy Miklós kormányzó fogadta a kongresszusi kiküldötteket és az üdvözlésekre a következőket válaszolta: A keresztényszociálista munkásmozgalom erősödése hatalmas bizonyítéka annak, hogy a munkásság kiábrándulva a világháború jelszavából nem a rombolás irányában keresi sorsának javulását, hanem a maga

képzettségével, belátásával és erkölcsi erejével veszi fel a küzdelmet a bolsevizmus ellen. A keresztényszocialista munkásmozgalom nagy érdeme az, hogy a sorsa javításáért küzdő munkásságot visszavezeti a keresztény erkölcs és a nemzeti gondolat biztos alapjaira.

ÖSSZEESKÜVÉS SZERB MINISZTEREK ELLEN. Belgrád. A zágrábi rendőrség összeesküvésnek jött a nyomára, amelyet horvát diákok terveztek szerb miniszterek ellen. A megtartott házkutatások alkalmával fegyvereket és bombákat találtak.

APPONYI A NÉPSZÖVETSÉGBEN. Budapest. A magyar kormányt a népszövetségben gróf Apponyi Albert fogja képviselni.

Az újjáalakított Gyermekvédő Egyesület.

Az Aradi Fehér Kereszt Gyermekvédő Egyesület ma délután 5 órakor a városháza tanácstermében Laczay Endréné elnöklésével rendes évi közgyűlést tartott, amelyen Stolcz Dániel ügyvezető főtitkár felolvasta az egyesület 1918, 1919 és 1920. évi működéséről szóló terjedelmes jelentését. A jelentés beszámol arról a humánus munkásságról, amelyet az egyesület a csecsemőgondozás és a gyermekvédelem terén oly sikeresen kifejtett. A csecsemővédelmen kívül az egyesület az állami gyermekmenhelyből kikerült fiatalokat is támogatta. Majd beszámolt a Laczay Endréné által rendezett ünnepélyekről, előadásokról és hangversenyekről, amelyeknek tiszta jövedelme három év alatt 55.917 lei volt. A jelentés tudomásulvétele után megalakították a tisztviselői kart, amely a következő:

Védnökök: Kintzig János, Kintzig Jánosné, örgróf Pallavicini Alfrédné, Vásárhelyi Janka. Elnök, elnöknő: Purgly László, gróf Károlyi Gyuláné. Helyettes elnök és elnöknő: Bárány Neuman Adolf és Laczay Endréné. Alelnökök és alelnöknők: Dr. Posgay István, dr. Beles Jenő, dr. Baross Lajos, báró Neuman Károlyné, Justh Jánosné, báró Bohus Zsigmondné. Igazgató főorvos: Dr. Lukács Jenő. Ügyvezető főtitkár: Stolcz Dániel. Titkár: Kiss Lajos. Rendelő orvosok: Dr. Dohány Sándor, dr. Goldschmidt Lipót. Ügyészek: Dr. Lócs Rezső dr. Lukácsy Lipót, dr. Karátsonyi Sándor, dr. Telmann Sándor, dr. Hauska Róbert, dr. Kozma Antal, dr. Popescu Aurél, dr. Jancu Cornel. Pénztárnok: Rupert Henrik. Ellenőr: Szabloczky János. Számvizsgáló bizottság: Elnök: Szánthó Gyula. Tagok: Szathmáry Géza és báró Exterde Kálmán. Az igazgatóság választott tagjai: Báró Neuman Károly, Lócs Rezső, dr. Lakatos Ottó, dr. Tisch Mór, Köller János, dr. Balogh Andor, dr. Borsos Béla, dr. Kardos Géza, dr. Moga Cornelia, Vörös Henrik. Ezenkívül 40 tagú férfiválasztmányt és 120 tagú női választmányt alakítottak.

— Megrendszabályozzák a bucarestii szállodákat. Bucaresti. Valamennyi szálloda részére új árakat állapítottak meg és szigorú rendelkezést adtak ki, hogy ezeket az árakat pontosan befartsák. Több szállótuladonost uzsoraárak miatt átadták a bíróságnak.

HIREK.

— **Visszatérnek az erdélyi ezredek.** Bucuresti. A jövő hó folyamán az Erdélyből és a Bánátról a regatba helyezett ezredek visszatérnek régi állomáshelyükre.

— **Egy hónapos provizórium.** Budapest. A magyar és az osztrák kormányok között megindult tárgyalások eredményre vezettek és tegnap megkötötték az egy hónapos kereskedelmi provizóriumot.

— **Több millió hamis lebélyegzésű pénz.** Budapest. Egy *Deutsch* Aladár nevű ember 11 és fél millió korona értékű hamis lebélyegzésű pénzt hozott Bécsből Budapestre. A rendőrség *Deutsch* Aladárt elfogta és letartóztatta. Huszonnégy társa közül, akikkel a hamis lebélyegzésű pénzt forgalomba akarta hozatni, tizenketőt őrizetbe vettek.

— **Egy színész hirtelen halála.** Budapest. A magyar főváros színházi világának súlyos gyászosa van. A magyar színészek egyik kiválósága, *Haraszthy* Hermin, a *Vigszínház* közkedvelt tagja, hirtelen meghalt. Tegnapelőtt este még *Molnár* Ferenc *Hattyu* című színművében játszott, előadás után a férjével egy budai vendéglőben vacsorált. Vacsora közben a művész hirtelen összeesett és azonnal meghalt. Halála Budapesten általános részvétet kelt.

— **Tűzfát keres a város.** A városi tanács legutóbbi ülésén elhatározta, hogy nyilvános pályázatot ír ki a város tűzifa szükségletének biztosítására. A tanács megpízlta a városi mérnöki hivatalt, hogy állapítsa meg, milyen mennyiség szükséges. A mérnöki hivatal holnapra befejezi a tűzifa mennyiség megállapítását. Hozzávetőleges számítás szerint a városnak 17 ezer köbméter fára van szüksége. A tűzifamennyiség megállapítása után a város kiírja a nyilvános pályázatot.

— **A vasutigazgató — a vonalon.** Mihailovici Sándor aradi vasutigazgató tegnap reggel hét órakor sinautóval vonalvizsgálás végett eltávozott Aradról. A vasutigazgató értesülésünk szerint végig fogja járni az üzletvezetőség hatáskörébe tartozó összes vasuti vonalakat. Mihailovici vasutigazgató előreláthatólag csak a szombati nap folyamán tér vissza Aradra. Távolléte alatt *Dima* Emil CFR. főfelügyelő látja el az igazgatói teendőket.

— **Redukálják a menetdíj-jutalékokat.** A CFR. vezérigazgatósága azoknak az alkalmazottaknak, akik szénkezeléssel foglalkoznak, vagy a szénrel bármilyen vonatkozásban levő elszámolásokat végeznek, összes járandóságai után ugynevezett menetdíj-jutalékokat folyósított. A külön jutalék mindig azt eredményezte, hogy a CFR. alkalmazottak gazdaságosabban és nagyobb vigyázattal bántak a szénrel. A bucarestii központtól ma távirati körrendelet jött, amely a vasutasok részére folyósított menetdíj-jutalék csökkentéséről értesítette az aradi vasutigazgatóságot. A rendelet kimondja, hogy a menetdíj-jutalékokat nem a teljes fizetési járulékok után, hanem csak a törzsfizetés alapján fogják ezután folyósítani az alkalmazottaknak.

— **Házigazda és lakó címen.** A multkor megirtuk, hogy *Klimász* Vilmos vaggongyári munkás bejelentette dr. V. Cucu városi főorvosnak, hogy *Szmutni* Károly nevű házigazdájával összeveszett. *Szmutni* a feljelentés szerint úgy megrugta, hogy neki esett a kádnak, amelyben beteg gyermeke fürdött, aki az ijedség következtében meghalt. *Klimász* azt is elpanaszolta, hogy az Aranykéz-utca 16. számú ház, amelyben lakik, egészségtelen, az udvar piszkos és a lakása melletti sertésóltan *Szmutni* beteg sertései vannak. A főorvos elrendelte a vizsgálatot, amely megállapította, hogy a kérdéses ház udvara tiszta, a sertések egészségesek és hogy *Klimász* gyermeke nem az ijedség miatt, hanem skarlát következtében halt meg.

— **Kényszerjegyzés.** Megirtuk, hogy a *Piata Catedraliei* (Thököly-téri) Márton-féle fűszerkereskedő-cég kényszerjegyzéssel kért. Az aradi királyi törvényszék ma vagyontfelügyelővé dr. *Lucyay* Kornél ügyvédet nevezte ki.

— **Olcsó hus a hatósági sátorban.** Értesítjük a közönséget, hogy a *Piata Avram Jancu* (Szabadság-téri) hatósági sátorban a mai naptól kezdve a bárányhus kg.-ja 6 lei, a marhahus kg.-ja 5-6 lei és a sertéshus kg.-ja 9-10 lei. Közélemezési hivatal.

— **Ötvenezer lei büntetés csempészésért.** Az aradi törvényszék csempészeti ügyekkel foglalkozó hármastanácsa ma ítélkezett *Schreicher* Terézia nagypéli lakos felett, aki 25 sertést és egy bikát csempészet át a magyar határon. A bíróság 5000 lei pénzbírságra és 43,850 lei kártérítésre ítélte *Schreicher* Teréziát, mert a szakértői vélemény szerint ennyivel károsította meg az államot. Az ítélet jogerős.

— **A város közigazgatási bizottsága holnap, csütörtökön délután 5 órakor tartja rendes havi közgyűlést.**

— **Elfogták az Altmann-féle betörés tettesét.** Az Aradi Közlöny a napokban megemlékezett az Altmann-féle nagy betörésről. A bűnügyi osztály az ügyet a *Deteschán-csoportnak* osztotta ki nyomozás végett. Rövid nyomozás után sikerült a csoportnak az Altmann-féle betörés tettesét *Szabó* Józsefné zsidóasszony személyében letartóztatni. *Szabó* lakásán megtalálták az összes ellopott holmit. Átkísérik az ügyészséghez.

— **Jaulus Morini balesete.** *Jaulus* Morini, az Aradon is ismert kedvelt komikust kellemetlen baleset érte. Egy nagyobb társasággal autón Csákovára utazott, utközben az autó egy fordulónál nagyot zökkent és *Jaulus* oly szerencsétlenül esett ki, hogy eltörték az egyik kezét. Balesete folytán hosszabb ideig nem léphet fel.

— **A tanítók fizetése.** Tanítói fizetések május hóra a tanfelügyelőség felvehetők.

— **Alaptalan feljelentés.** Budapesti híradás nyomán megirtuk, hogy a nagykállói kereskedelmi részvénytársaság sikkasztás miatt feljelentette *Weissfeiler* Sándor budapesti kereskedőt, akinek *Brasovban* (Brassóban) is raktára van. *Weissfeiler* Kálmán, a brasovi cég vezetője most azt közli velünk, hogy a feljelentés bizonyára zsarolási manőver. Cége annak idején leiben vásárolt árut a nagykállói kereskedelmi részvénytársaságtól s a vételár egy részét ki is fizette leiben. Közben a magyar korona kurzusa emelkedett, amivel a nagykállói társaság károsodott s most feljelentéssel akar

nyomást gyakorolni *Weissfeilerre*. A szerződésből az tűnik ki, hogy most csupán a vételár újabb részlete vált esedékessé. Ezt az összeget leiben a cég átutaltatta Nagyállóra.

— **Autótulajdonosok és schofeurok figyelmébe!** Timisoarán tartozkodása alkalmával feltétlenül jelentse be, hány személyt vinne magával autóján? *Pinkerton* *Boy* vállalatnál, Grand Hotel *Ferdinand*. Telefon 75. Timisoara.

Alkalmi ajándékok legjobb beszerzési forrása a Szépművészeti Szalon (Orluta-palota). Régiségek, szőnyegek, képek, szobrok, modern és antik műtárgyak vétele, eladása, cserélése és bizományi árusítása.

A nemzeti ünnep.

Dr. *Robu* János főpolgármester a következő hirdetményt adta ki: Az ónaplár szerint május 10., az únaplár szerint pedig május 23-ra eső nemzeti ünnep megünneplésével kapcsolatban a lakosság tájékoztatása céljából közölném, hogy e napon délelőtt 10 órakor a város területén levő összes felekezeti templomokban ünnepélyes Te Deum fog tartani, melyen a kiadott rendelkezések szerint a katonai és polgári hatóságok kiküldöttei, valamint az iskolai tanulók felekezetük szerint tanáraik, illetve tanítóik vezetése alatt részt fognak venni. Megjegyzem, hogy a g. kel. román ismeni tisztelet végezte után a katonai és polgári hatóságok a városháza előtti térre vonulnak fel ünnepélyesen, hol a katonaság a várost parancsnokló tábornok előtt el fog vonulni, mely alkalomból a hivatalok vezetői és a meghívottak részére az ott felállított tribünökön külön ülőhelyek lesznek fenntartva, s hogy a diszfelvonulás végezte után a vármegyeház. nagytermében a katonai és polgári hatóságok fejei a hivatalok, egyházak, egyesületek vezetői és egyéb küldöttségeket fogják ünnepélyesen fogadni. Tribünjegyek az államrendőrségnél kaphatók.

E napon egész napon keresztül a köz- és magánépületek, nemkülönben a nyílt üzlettel bírók üzletei nemzeti színű lobogókkal díszítendők fel, az üzemek és nem folytonos üzemű gyárak egész napon keresztül zárva tartandók, kivéve a borbély, hentes, mészáros és élelmiszer üzleteket, melyek délelőtt 10 óráig nyílvá tarthatnak és a folytonos üzemű gyárak, melyek egész napon keresztül üzemben tarthatók. Este 9 órakor a katonaság a *Strada Bucur*, *Buievarul Regina* *Marian* egész a villamos vasútig, onnan vissza a *Jáci*ig, a *Str. Florian*, a *Str. Consistorului*-on a püspöki lakásig, majd a *Str. Eminescun* át a várig vezető útvonalon fáklyás zenét fog tartani, miért is a középületek utcára néző ablakai, nemkülönben az üzletek kirakatai és a fentebb említett útvonalon a magánházak utcára néző ablakai fél 9 órától fél 11 óráig kivilágítandók. E napon a kávéházak, éttermek és nyilvános mulatóhelyiségek reggel 4 óráig nyílvá tarthatók. Arad, 1921. május 17. Dr. *Robu*, főpolgármester.

Dr. *Robu* János főpolgármester utasította a városi mérnöki hivatalt, hogy a május 23-iki nemzeti ünnepre három tribünt állítson fel a *Piata Catedraliei* (Thököly-téren) a helyi hatóságok részére, azonkívül az istentiszteletet végző papok részére egy dobogót a városház téren, a teret díszítse fel oszlopokkal, virágokkal és zászlókkal. Együttal utasította a gazdasági hivatalt, hogy a díszítéshez szükséges növényeket biztosítsa a mérnöki hivatal rendelkezésére. Felhívja még a mérnöki hivatalt arra is, hogy a *Buk Regina Maria* (Andrássy-téren) levő gödröket tüntesse el, mert a diszfelvonulás ott fog megtörténni.

Kenderzsineg, ponyva, tömlő, előnyös áron **HACKER** TESTVEREKNEL ARADON

Iroda: Strada Muresului (Maros) 1.

Apró hirdetések.

Levelezés.

"FEKETE TULIPÁN" jeligére levél van a kiadóban. 2068

"GAVALLER". Levélét későn vettem. kérek újabb találatát ugyanott s az ismerl jeligére e lapba jelezni. 2067

JELLEMES ARVANAK levél menti „Kerekesdés 33"-161. 2070

Házasság.

NOUL VENNÉK szépnek mondott tisztamultu vidéki 16-18 év körüli leányt. Hozomány mellékes. Teljes című, fényképpel ellátott leveleket „27-28" jeligére a kiadóba kérek. 2051

Alkalmazás.

KÉT FENYKÉPESZT, jó operatörök és kontakt kopisták, az időnyre koresek. Az egyik saját géppel parkfelvételre fix és jutalokra. Románul tudni kell. Krakovszky műterem, Herkulesfürdő. 2072

VASALÓ INTÉZETBEN sima ruhák vasalására ajánkozom. Cím: Wallinger hirdetőjében (Földes-patika kapujával szemben.) 10778

ZSIDÓ temetőbe sir beültetést jutányosan vállalok. Cím a kiadóban. 2054

KÉT ÉVES GYERMEK mellé keresek szolid német gyermekleányt. Cím a kiadóban. 2057

ÖNÁLLÓAN DOLGOZÓ francia munkás-ő azonnalra fölvetetik Maison Margot Strada George Popa (Ferdinánd-utca) 4. 2052

DEUTSCHES FREULEIN sucht Stelle zu ein Kind. Adresse bitte in Administration. 2055

KISASSZONYT keresek két éves gyermek mellé, aki a háztartási teendőkhöz is segít. Strada Mircea Stanescu (Verhőczy-utca) 2b) emelet. 2058

EGY jobb leány, ki a virágkötéshez ért, felvételük Mészáros virágüzletben 2064

HÁZVEZETŐNÖK ajánkozik intelligens vidéki özvegy urinő, aki a háztartás összes teendőiben járatos. Csakis vidékre magányos urhoz, vagy urinőhöz megy. Cím: Wallinger hirdetőjében (Földes-patika kapujával szemben.) 10778

ÁLLAMI TISZTIVISELŐ délutánra magyarnémet nyelvű bármilyen irodai munkát vállal. Megkeresést „Munka" jeligére Wallinger hirdetőjébe kérek. 10778

Lakás.

BUTOROZOTT szoba keresetik fölér közelében özvegy urinő részére. Cím: Wallinger hirdetőjében (Földes-patika kapujával szemben.) 10778

Vétel és eladás.

ELADO FÉNYKÉPEZŐ GÉPEK: 1 Goerz Auschütz 9x12 Dogmarral, kameratoldalekkel 3 dupla és Paekfilmkasszettel, 1 Torton Picard 12x16 1/2 saját állvánnyal 6 dupla kasszettel. Cím a kiadóban. 2069

ELADOK repatriálás folytán butorok. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 9. I. emelet. 2078

PERZSA SZÖNYEG. hossza 220, szélessége 104 cm. továbbá szép szamovár eladó Strada dr. Romul Veliciu (Lipót-utca) 18. 2050

MEGVÉTELRE keresek fűszer, rőtös állványokat, kirakatot, ajtórolóval. Cím Stern, Strada Matei Corvin (Hunyadi-utca) 1. 2065

SZALONGARNITURA, konsol tükör, ebédlő kredenc, stb. eladó Strada Russu Sirianu (Aulich-utca) 15. 800

ELADO kis és nagy jégsekrény, póni ló kosival, szerszámmal együtt. Cím: Strada Simeon Bálint (Dessewffy-utca) 7. sz. 10778

Rövid kereszthuro zongora, alig használt, gyönyörű konzoltükör, irodaszekrény, asztal, négy szék eladók. Cím:

WALLINGER

hirdetőjében, (Földes-patika kapujával szemben.) 10779

Borbélyok figyelmébe!

Calca Saguna (Varjassy Lajos-utca) 98. számú ház borbély üzlettel 20,000 Lejért eladó. Haász irodája, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 2. 10697

Muszkán, Galsán, Pankotán, Kovászin, Gyorokon, Páloson

2-12 holdas szőlőt kőnával, felszereléssel, továbbá Aradon több kisebb-nagyobb magán- és bérház elfoglalható lakással minden elfogadható ártért eladók. Bővebbet:

WALLINGER-irodában (Földes-patika kapujával szemben.) 10778

„RIGÓ S"-gyógyfürdő

vasútállomás Charlettenburg (Lippa mellett.)

Megnyilik május elsőjén! Fűrdőszezon okt. 1-ig tart.

A fürdő forrászive kiválóan gyógyítja a köszvényt, reumát, bénulást, idegbelegységeket, sápkórt, vérszegénységet. A fürdőtelep erdejében a sétáutakon pihenőhelyek vannak. A fürdő orvosi vezetés alatt áll. A tulajdonosnak mintagazdasága is van és így kiváló ellátásban részesíti vendégeit. Morsokolt árak. Prospektust díjtalanul küld a fürdő vezetője 1786

KINDL GYULA.

Állami Szőlőtelep Intézőség Arad-Csáta. HIRDETMÉNY.

A Csáti Állami Szőlőtelep Intézőségénél folyó hó 29. megtartandó nyilvános árverésen eladásra kerül circa 80-000 kg. száraz keuder kóró.

Kiküldési ár métermázsánként 35 Lei.

Biztosítékul minden árverezőnek 10% letétet tartozik a telep pénztárába befizetni.

Intézőség. 2062

Mielőtt butorait beszerezné,

okvetlen keressse fel 148

BARICZMATE

új butorraktárát

Str. Metianu (Forray-utcában.)

MEGNYILT

az Aradvármegyei Gazdasági

Egyesület kibővített modernül

felszerelt

detail-üzlete

Legelősből beszerzési forrása a háztartási, fűszer-, gyarmatárúknak, továbbá az összes mező- és szőlőgazdasági anyagok és cikkeknek. 1999

Bárki vásárolhat.

Rádió Hirdetési Iroda 914.

Köszén

Ajánlok azonnali szállításra nagyobb mennyiségben mindennemű központi és köszén fűtési célokra egéresi és szamosvölgyi, valamint lignit szenet a legelősből napi ártban. Szállítási igazolványokról és waggonokról gondoskodom

HAZAI BÉLA nagykereskedő.

Telefon interurbán 12-75. szám. — Cluj (Kolozvár.

Allandó luxus-auto járat ARAD—NAGYVARAD között.

Indulás és jegyváltás a Városi-kávéház előtt minden órában. (Kánya-ásterem terras.)

Indulandó autók:

40 Adler
35 Lloyd
30 Opelrad
20 N. A. G.
Ford
22 Sperber
24 Daimler
40 Napier
20 De Dion Buton kocsik.

A legelősből feltételek mellett.

Könyvkereskedők és felekezeti iskolák figyelmébe!

Megjelent Erdély egyedüli

III. oszt. olvasókönyve.

A Felekezeti Tanács megbízásából szerkesztették Péter Károly, Tóth Irma és dr. Mezey Mihály. Megrendelhető a kiadónál, az Erzsébet Könyvnyomda R.-T.-nál Diesőszentmártonban. Ára 13 Lei. Nagyban 10 Lei. 2061

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Ezennel közhírré teszem, hogy Kornis Zsigmond és Márton aradi cég megkeresésére 4 kilométer 7 kilos sin, amely összesen 560 métermázsát tesz ki a hozzávaló apró anyaggal együtt, amely apró anyag 15 métermázsát tesz ki a Faipari és Árukereskedelmi Részvénytársaság marosvásárhelyi cég késedelmes vevő rovására és költségére 1921. évi május hó 31-ikén délután 3 órakor Strada Alexandri (Salacz-utca) 2. szám alatti közjegyzői irodában közhírtóim mellett, a legelőbbet ígérőnek készpénz fizetés ellenében nyilvánosan el fog adni. Az adásvétel tárgyát képező sinek és hozzávaló apró anyag Aradon Bulevardul Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 28. számú ház telkén fekszik és ott a venni szándékozók által bármikor megtekinthető.

Árverési vevő a megvett sineket és hozzávaló apró anyagot a helyszínen azonnal átveszi és a szállításhoz szükséges waggonok megszerzése után azonnal elszállítandó tartozik. Bánatpénzül 20,000 lei fizetendő le. Az árverési illeték a vevőt terheli. 2049

Arad, 1921. évi május hó 14-ikén.

Dr. Múlek Lajos,
állami közjegyző.

Fényképészeti műterem Timisoaran (Temesváron),

előkelő közönség körében jól bevezetve, elegánsan berendezve, családi célok miatt

eladó.

Elsőrangú segítség a hölgyeknek, szakismeret nélkül is. Cím e lap kiadóhivatalában, vagy „Prompt" hirdetési irodában, Timisoara, Bul. Regele Ferdinand Lloyd-sor, II. em., 5. Széchenyi-palota. 10820

KÉT DARAB Hoffher-Schranz-éle magánjáró 8 lóerős, 7 éves cséplőgarnitúra és egy Máv. huzatos 6-os cséplőgarnitúra teljesen kijavítva, jutányosan eladó. Serb Péter Ottlaka. 2034

ANTIK és modern porcellán, butort, azőnyveket, festményeket ékszeret, ezüstöt vesz és elad Salon Artistique. Allandó kiállítás. Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21. szám. 10621

Ingatlan.

HAZ jólorgalmu koresnával, fűszerüzlettel, nagy telekkel, sűrűsően eladó. Sarlot Domokos-utca 34. 2071

STRADA GARAGIALE (Csiky Gergely-utca) 19. számú magánház elfoglalható lakással eladó. 2057

STRADA REMUS (Virág-utca) 9. számú ház, két szobás elfoglalható lakással eladó. 2066

Különféle.

KICSERÉLT FELÖLTŐ. Kérem azon D. S. nevű urat, aki felöltőjét véletlenül kicserélte az enyémrel a Dacia kávéházban kedden, 17-én este, oda csütörtökön este 6-7 óra között visszahozni sziveskedjék. 10921

Dr. FÖLDES ÉS HEHS orvosi laboratóriuma Aradon. Végez' emberi vándorok, vizelet, köpet, ex- és transudatum vizsgálatát. 10831

ELADOM Strada Closca (Szent László-utca) 10. számú házamat, továbbá különféle butoraimat u. m.: komplett ebédlőt, hálószobát és konyha butort. 1981

CSÜTÖRTÖKÖN este Bucureslibe utazom utleveleket láttaozásra felelősség mellett elfogadok. Cím megtudható Kopelkő Károly üzletében Strada Bratianu (Weitzer János-utca) 2. 2037

ROMÁN NYELVTAN legújabb és legjobb módszer magyar szöveggel, igen bő tartalommal „Gyakorlati Leckék" címen második kiadásában megjelent. Irta Velcean József tanár. Ára 20 Lei, postán ajánlva 21 Lei 50 bani. — Kapható minden könyvkereskedésben vagy a kiadónál: „Gutenberg"-nyomda és kiadóvállalatnál Timisoara (Temesvár) I. Strada Tunarilor (Régi Vár-utca). Telefon 14-19. szám. 300

Regatul Romania. Indecatorla de ocol Arad.

G. 2218-3-1921.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Az aradi kir. Járásbíróságnak fenti számú végzése folytán Schweiger Pál végrehajtó javára. Szőlőssy Odón végrehajtást szenvedő ellen 320 Lei tőke, ennek 1920. október hó 1-től járó 5% kamata és 74 Lei 25 bani költség követeles kielégítésére lefoglalt és 2925 Leira becsült ingok Aradon Strada Oituz (Illés-utca) 75. számú háznál 1921. évi május hó 21. napján délután 3 órakor nyilvános árverésen a legelőbbet ígérő vevőnek a becsértéken alul is elfognak adni.

Ezen árverés Benedek Gizella javára 112 Lei és jár. iránt is elrendelték. Aradon, 1921. évi május hó 4. napján.

Oláh Imre,
bírósi kiküldött.

Kifutó fiu jó fizetéssel felvétetik.

2059

Csunya nők szépek, szép nők szebbek

lesznek a HAJÓS-féle

DORÉ-CRÉME

használat után. 10173

Hajfestő „Melogen"

ellamert legjobb gyarmányu fekete és barna színekben. Ára 35 K. Fenti szerek kaphatók

Hajós gyógytárban Aradon, Bulev. Regina Maria 22.